

VANJSKA EVALUACIJA „ADOPTAONICA – stručna priprema za posvojenje“

Naručitelj: ADOPTA – Udruga za potporu posvajanju

Evaluaciju izradio: Danijel Bićanić, mag. psych.

Prosinac 2018.

Sirius*

Sadržaj

1. Uvod.....	2
2. O evaluaciji.....	4
3. Rezultati.....	7
3.1. Znanje polaznika o temama iz područja posvojenja.....	8
3.2. Izraženost mitova i predrasuda o posvojenju kod polaznika.....	11
3.3. Spremnost polaznika na posvojenje djece iz „manje atraktivnih“ skupina.....	13
3.4. Izraženost utjecaja edukacije na važne aspekte posvojenja.....	15
3.5. Procesni aspekti edukacije.....	18
4. Zaključak.....	20
5. Prilozi.....	23
5.1. Evaluacijski obrazac – primjena na početku.....	23
5.2. Evaluacijski obrazac – primjena na kraju.....	27

1. Uvod

ADOPTAonica ili stručna priprema za posvojenje je program edukacije i podrške budućim posvojiteljima prije zasnivanja posvojenja u organizaciji Adopte – Udruge za potporu posvajanju. Cilj programa je upoznati buduće posvojitelje i posvojiteljice s teorijskim i praktičnim konceptima vezanima uz posvojenje, specifičnostima i izazovima ove vrste roditeljstva, uz osnaživanje, podršku i razvoj vještina parova i pojedinaca koji su se odlučili na taj korak.

U skladu s odredbama provedbenih akata Obiteljskog zakona (2015.), program se sastoji od niza tematskih radionica, koje se bave sljedećim područjima:

- Pravni i sadržajni uvjeti posvojenja u Republici Hrvatskoj i u inozemstvu,
- Teorija privrženosti; razvoj vezivanja i privrženosti
- Posvojeno dijete i identitet (što uključuje važnost porijekla i bioloških roditelja u životu djeteta)
- Kako razgovarati o posvojenju
- Razvojne faze djeteta i posvojenje
- Kako se nositi s gubitkom i proces tugovanja djeteta i odraslih,
- Značaj posvojenja djece koja su prošla rano djetinjstvo,
- Prilagodba djeteta na novu obitelj, poteškoće i potrebe posvojenog djeteta,
- Odgovorno roditeljstvo i izazovi,
- Roditeljski stilovi i vještine (uključujući i disciplinu i odgojne metode)
- Emocije i njihova kontrola te razvoj samopouzdanje djeteta.

ADOPTAonice provode stručnjakinje iz područja psihologije i socijalnog rada, educirane u području posvojenja, od kojih neke i same imaju iskustvo posvojenja djeteta. U programu dodatno sudjeluju stručnjakinje i stručnjaci iz različitih područja vezanih za posvojenje.

Edukacijski program se provodi u obliku radionica koje se sastoje od aktivnosti poput predavanja, vježbi (individualnih, u paru, u malim grupama), zajedničkog razgovora, igre uloga, analiza slučajeva, samostalnih zadataka, gostovanja stručnjaka/inja, posvojitelja/ica, domaćih zadaća. Provedba je organizirana kroz 9 susreta, dinamikom od jednom tjedno uz obavezne domaće zadaće u ukupnom trajanju od 40 sati. Nakon završetka programa, Adopta izdaje potvrdu o pohađanju edukacije onim polaznicima koji nisu izostali više od 6 sati edukacije.

ADOPTA je započela s programom stručne pripreme za posvojenje 2013. godine. Od 2014. godine, u skladu s Obiteljskim zakonom (2014. i 2015.), uvrštene su sve teme propisane *Pravilnikom o uvjetima koje moraju ispunjavati organizacije civilnog društva za provođenje programa stručne pripreme za posvojitelje, obveznom sadržaju i načinu provedbe programa stručne pripreme potencijalnih posvojitelja te uvjetima stručne osposobljenosti radnika kao i načinu vođenja dokumentacije u vezi s provedbom stručne pripreme potencijalnih posvojitelja*, te se provodi u propisanom trajanju.

Provedba ADOPTAonice se od 2013. godine financira iz sredstava MDOMSP-a i Grada Zagreba, a od 2017. u sufinanciranju sudjeluje i Zagrebačka županija. Trogodišnjim programom „Centar posvojenja“, financijski potpomognutim od MDOMSP-a, ADOPTAonica je postala dio sustavne grupe aktivnosti podrške posvojenju. Program „Centar posvojenja“ teži unaprjeđenju sustava podrške posvojiteljskim obiteljima kroz:

1. Dostupnu edukaciju i podršku posvojiteljskoj zajednici u tri regije Republike Hrvatske;
2. Unaprjeđenje kompetencija stručnih radnika koji se bave poslovima posvojenja.

Provedba ADOPTAonica čini jednu od ključnih programskih aktivnosti u sklopu navedenog programa, a u nastavku navodimo i ostale programske aktivnosti kao i očekivani rezultati te ciljne skupine.

Ciljne skupine:

- Potencijalni posvojitelji, posvojitelji, posvojena djeca, stručna zajednica

Uz provedbu ADOPTAonica, program Centar posvojenja nudi i sljedeće programske aktivnosti:

- Telefonsko, online i uživo informiranje o posvojenju
- ADOPTINE INFO-teke- inicijalne informativne radionice o postupku posvojenja u Republici Hrvatskoj i/ili posvojenju iz drugih zemalja namijenjene ljudima koje zanima posvojenje
- Terapeutske grupe podrške posvojiteljima
- Tematske pričaonice za posvojitelje
- Zaigrani kabinet namijenjen najmlađima - edukativno-kreativne radionice za posvojenju djecu
- Edukacije stručnih djelatnika koji se bave podrškom posvojenju na području Primorsko-goranske i Istarske županije, Slavonije i Čakovca
- Izdavanje informativnog materijala namijenjenog posvojiteljskoj i stručnoj zajednici

- Vikendi posvojenja na različitim lokacijama u Republici Hrvatskoj

Očekivani rezultati programskih aktivnosti:

- Funkcionalni ADOPTin INFO centar sa stručnim osobama kao izvor savjeta i informacija o posvojenju (telefonsko, internet i savjetovanje uživo);
- Provedeno minimalno pet ADOPTinih INFOteka svake godine (opće i o međudržavnom posvojenju);
- Provedene tri ADOPTAonice – stručne pripreme potencijalnih posvojitelja tijekom svake godine (minimalno 48 potencijalnih posvojitelja svake godine ispunjava uvjete za stručnom pripremom u skladu s provedbenim dokumentima Obiteljskog zakona iz 2015.);
- Dostupna usluga podrške posvojiteljima djece sa posebnim potrebama i/ili rizičnim ponašanjima putem terapeutskih grupa podrške;
- Održan niz tematskih pričaonica za posvojitelje;
- Objavljena minimalno jedna publikacija namijenjena stručnoj zajednici;
- Održan niz stručnih edukacija namijenjenih stručnim radnicima iz sustava socijalne skrbi (Osijek, Lovran, Zagreb (2017.), Dubrovnik i Čakovec (2018.), Zadar;
- Održan niz Vikenda posvojenja u različitim regijama Republike Hrvatske - Osijek i Lovran (2017.), Dubrovnik i Čakovec (2018.) te Zadar (2019.)

2. O evaluaciji

Cilj provedene evaluacije je ustanoviti ostvarenost neposrednih i dugoročnih ciljeva edukacijskog programa ADOPTAonica. Ciljevi edukacije se mogu opisati kroz nekoliko aspekata navedenih u nastavku:

- Povećati znanja polaznika o temama vezanim uz posvojenje.
- Umanjiti izraženost mitova i predrasuda kod polaznika o posvojenju općenito kao i nekim društvenim skupinama i određenoj djeci.
- Povećati spremnost na posvojenje djeteta iz „manje atraktivnih“ skupina djece.

Osim ostvarenosti navedenih ciljeva edukacije, ovom evaluacijom je ustanovljen i utjecaj koji je edukacija imala na druge važne aspekte u procesu posvojenja kod polaznika poput:

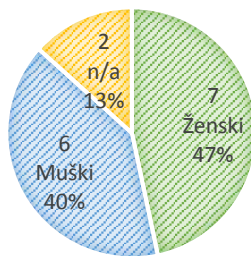
- Temeljnog osjećaja da su dobro donijeli odluku o posvajanju uz bolje razumijevanje motivacije za posvojenje.
- Osjećaja pripadnosti posvojiteljskoj zajednici.

- Osjećaja kompetentnosti u budućoj roditeljskoj ulozi, spremnosti na specifične situacije u kontekstu prvih dana djeteta u novoj posvojiteljskoj obitelji.

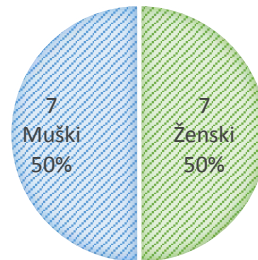
Evaluacija je obuhvatila i procesne elemente edukacije koji uključuju procjenu polaznika o zanimljivosti edukacije, organizacijskim aspektima i ocjenu voditeljica edukacija.

Predmet ove evaluacijske studije je pet ciklusa edukacije provedenih u 2018. Tijekom navedenih ciklusa u edukacijama je sudjelovalo ukupno 69-ero polaznika (od čega 36 žene). Voditeljica prvog ciklusa edukacije je bila psihologinja Jasna Belamarić, drugog ciklusa psihologinje Andrea Gerčar i Koraljka Modić Stanke, trećeg ciklusa psihologinja Jasna Belamarić i socijalna radnica Alma Pezerović, dok su četvrti i peti ciklus vodile psihologinje Jasna Belamarić i Helena Gjurić.

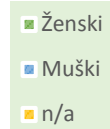
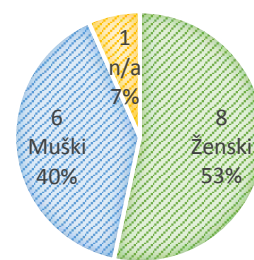
GRAF 1: 1. CIKLUS
EDUKACIJE (N=15) -
RASPODJELA PO SPOLU

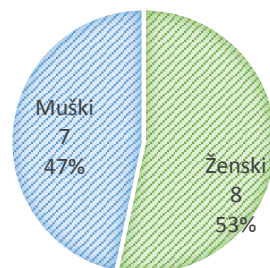
GRAF 2: 2. CIKLUS
EDUKACIJE (N=14) -
RASPODJELA PO SPOLU

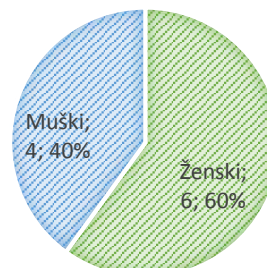
GRAF 3: 3. CIKLUS
EDUKACIJE (N=15) -
RASPODJELA PO SPOLU

GRAF 4: 4. CIKLUS
EDUKACIJE (N=15) -
RASPODJELA PO SPOLU

GRAF 5: 5. CIKLUS
EDUKACIJE (N=10) -
RASPODJELA PO SPOLU

Za postizanje gore navedenih ciljeva evaluacije, dizajnirani su i implementirani evaluacijski instrumenti u vidu upitničkih mjera. Za svaki od navedenih ciklusa edukacije evaluacijski instrumenti su primijenjeni na njegovom početku i nakon završetka edukacijskog ciklusa. Evaluacijski instrumenti¹ sastoje se od sljedećih elemenata:

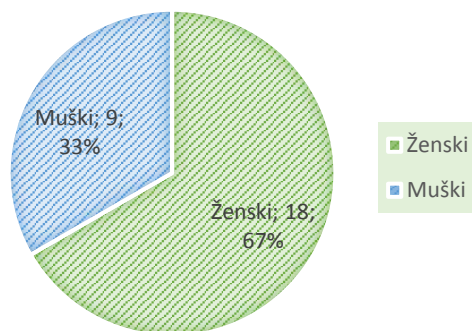
Područje procjene	Način procjene	Vremenska točka primjene
Znanje polaznika o temama iz područja posvojenja	samoprocjena polaznika na skali od 1 (nikako/nedovoljno) do 5 (odlično/u potpunosti); 16 čestica	prije početka/nakon završetka edukacije
Izraženost mitova i predrasuda o posvojenju kod polaznika	samoprocjena polaznika na skali od 1 (uopće se ne slažem) do 5 (u potpunosti se slažem); 10 čestica	prije početka/nakon završetka edukacije
Spremnost polaznika na posvojenje djece iz „manje atraktivnih skupina	samoprocjena polaznika na skali od 1 (vrlo malo vjerojatno) do 5 (vrlo vjerojatno); 8 čestica	prije početka/nakon završetka edukacije
Izraženost utjecaja edukacije na važne aspekte posvojenja	samoprocjena polaznika na skali od -- (znatan negativan učinak) do ++ (znatan pozitivan učinak); 11 čestica	nakon završetka edukacije
Procesni elementi edukacije (zanimljivost, organizacija, ocjena voditeljica, opća ocjena)	samoprocjena polaznika na skali od 1 (nedovoljno) do 5 (odlično) uz mogućnost pojašnjenja; 4 čestice	nakon završetka edukacije
Procjena ispunjenja potrebe za podrškom i osobnog dobitka od edukacije	samoprocjena polaznika na skali od 1 (nimalo) do 5 (u potpunosti) uz mogućnost pojašnjenja; 2 čestice	nakon završetka edukacije

Izrada evaluacijskih elemenata bila je sastavni dio ove evaluacijske studije i izvršena je u suradnji s naručiteljem i provoditeljicama edukacijskog programa. Tijekom izrade istih uzeti su u obzir ciljevi edukacije, kao i područja koja edukacija pokriva kako bi se što pouzdanije i valjanije mogle utvrditi promjene nastale pod utjecajem edukacije.

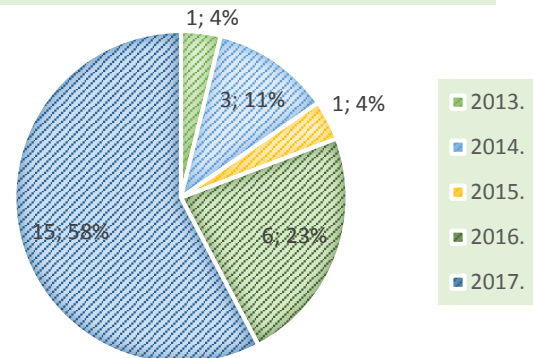
¹ Korištene upitničke mjere nalaze se u prilogima izvješća.

Osim navedenih, trenutnih ciklusa edukacije koji su obuhvaćeni ovom evaluacijskom studijom, s ciljem ispitivanja dugoročnijeg utjecaja edukacije na polaznike, u evaluaciju su uključeni i polaznici koji su edukaciju završili u nekim od ciklusa koji su prethodili ovima iz 2018. godine. U skupini polaznika iz prethodnih ciklusa ukupno je uključeno 27-ero polaznika (od čega 18 žena).

GRAF 6: PRETHODNI CIKLUSI EDUKACIJE
(2013. - 2017.) - (N=27)

GRAF 7: PRETHODNI CIKLUSI EDUKACIJE
(2013. - 2017.) - (N=27)

S ciljem prikupljanja podataka od polaznika iz prethodnih ciklusa edukacije izrađen je dodatni evaluacijski instrument² koji je distribuiran u elektroničkom obliku putem platforme Google forms koristeći postojeće kontakte polaznika iz baze podataka prijavitelja. Polaznici su imali uputu odgovarati na pitanja iz današnje perspektive s ciljem utvrđivanja utjecaja edukacije i nakon protoka vremena. Elementi koji su procjenjivani su se u većini slučajeva podudarali s onima u evaluacijskim instrumentima namijenjenim trenutnim polaznicima, a specifičnosti podataka prikupljenih ovim evaluacijskim instrumentom bit će istaknute kod prikaza rezultata.

3. Rezultati

Prikaz rezultata evaluacijskog procesa organiziran je prema područjima procjene: znanja polaznika, izraženost mitova i predrasuda, namjera posvajanja, utjecaj edukacije i procesni elementi edukacije. Uz navedena područja, dodatno su istaknuti elementi vezani uz polaznike koji su sudjelovali na prošlim ciklusima edukacije s ciljem utvrđivanja odgođenih, dugoročnih efekata edukacijskog programa.

² <https://docs.google.com/forms/d/15wYb9dQMtfp-qK1eHJTYgQLI9HzvR7TFM6wsrfEsJuM/edit>

3.1. Znanje polaznika o temama iz područja posvojenja

S ciljem utvrđivanja utjecaja edukacije na znanja polaznika o temama iz područja posvojenja osmišljena je upitnička mjera koja se sastoji od 16 čestica s mogućnošću primjene prije početka i nakon završetka edukacije. Tijekom izrade evaluacijskog instrumenta uzeta su u obzir sva područja koja edukacija kroz svoj kurikulum obuhvaća poput informacija o samom procesu posvojenja, preko znanja o razvojnim specifičnostima djece, elementima roditeljskih kompetencija, pa sve do upoznavanja sa specifičnostima obiteljske dinamike u novoj posvojiteljskoj obitelji. Upitnička mjera primijenjena je na početku edukacije kako bi se utvrdila početna razina upoznatosti polaznika s relevantnim temama, te kako bi se na temelju tih podataka mogle utvrditi promjene u znanjima polaznika nakon završene edukacije. Polaznici su procjenjivali svoju upoznatost s temama iz područja posvojenja na skali od 1 (nikako/nedovoljno) pa sve do 5 (odlično/ u potpunosti).

Utvrđena prosječna upoznatost polaznika s temama iz područja posvojenja prije početka edukacije iznosi 2,76, što se u kvalitativnom smislu smjestilo između opisnih oznaka skale jedva dovoljno i osrednje. Na razini pojedinih čestica upitničke mjere, najniža upoznatost je utvrđena za teme koje se tiču formiranja djetetovog identiteta (2,19), razgovora s djetetom o posvojenju (2,2), razvojnim fazama djeteta (2,39) kao i procesu gubitka kod djeteta (2,36). S druge strane, najviša upoznatost je utvrđena za područje procesa i postupka posvojenja (3,41).

U mjernoj točki nakon završetka edukacije, utvrđena prosječna upoznatost polaznika s temama iz područja posvojenja iznosi 4,56, što se u kvalitativnom smislu smjestilo između opisnih oznaka skale vrlo dobro i odlično/u potpunosti. Na razini čestica, pronalazimo smanjenu raspršenost rezultata, odnosno vrlo homogene odgovore koji u velikoj većini prelaze vrijednost od 4,5. Navedeni porast u samoprocjeni znanja polaznika s temama iz područja posvojenja je i statistički značajan³, kako na razini prosječne upoznatosti tako i na razini svake čestice. Naknadna analiza koja je uključivala i utjecaj varijable spola polaznika i ciklusa edukacije pokazuje kako je navedeni porast u znanju polaznika vidljiv i stabilan bez obzira na spola polaznika, te da je ostvaren podjednako u svakom od ciklusa edukacije.

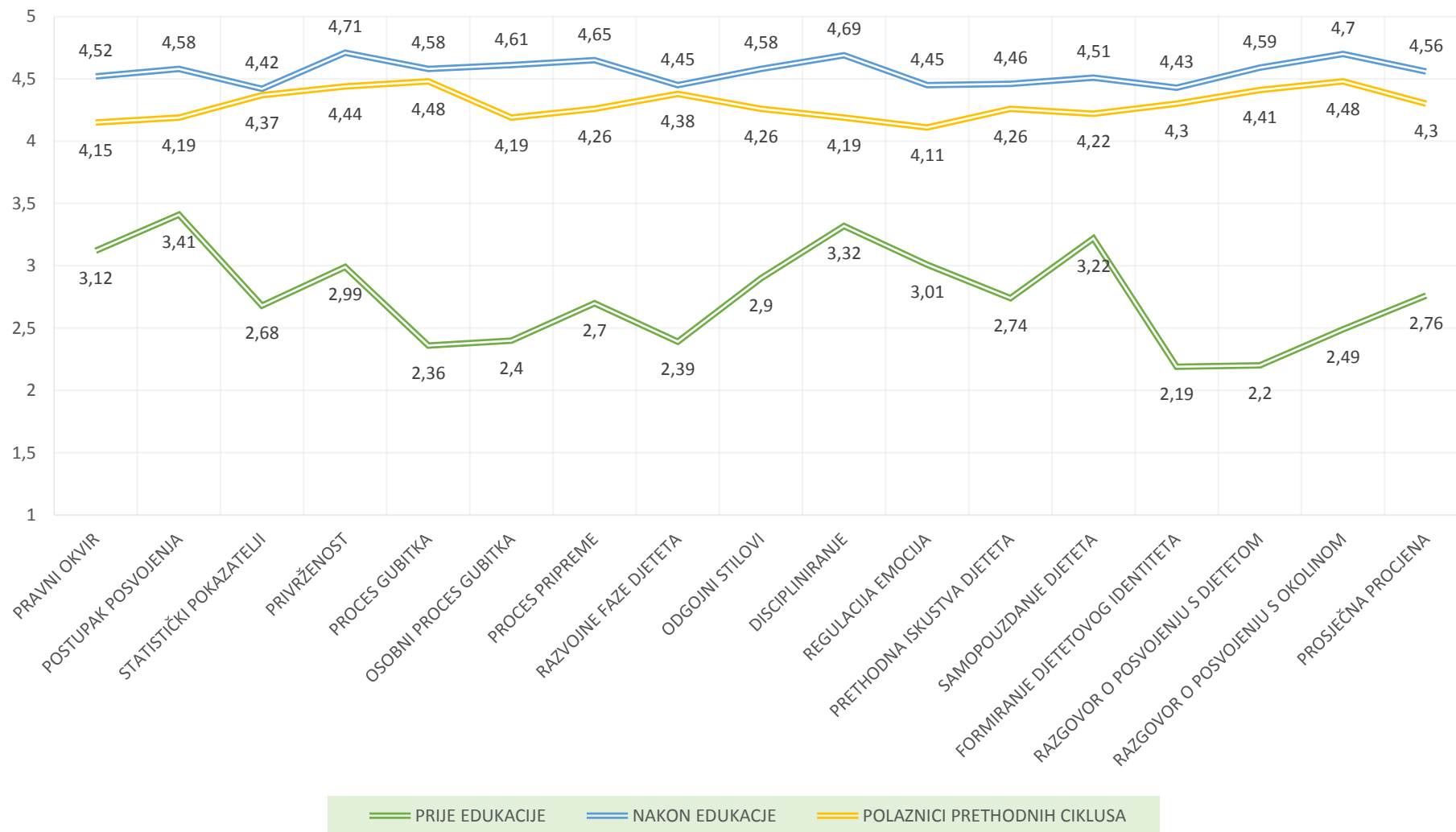
U slučaju prikupljanja podataka o znanjima polaznika o temama iz područja posvojenja koji su sudjelovali u prošlim ciklusima edukacije, nije bilo moguće prikupiti inicijalnu upoznatost polaznika prije početka edukacije već samo procjenu polaznika iz današnje perspektive. U tu svrhu prilagođena je skala upitničke mjere, te se sastojala od stupnjeva koji su opisani od 1 – puno lošije

³ $t=18,795$; $df=58$; $p<0,01$

nego prije edukacije do 5 – značajno bolje nego prije edukacije. Uzevši u obzir uputu da razinu usvojenog znanja iz područja posvojenja procjene iz današnje perspektive, polaznici iskazuju prosječnu upoznatost u iznosu od 4,3, što se u kvalitativnom smislu smjestilo između opisnih oznaka skale bolje nego prije edukacije i značajno bolje nego prije edukacije. Na razini čestica ponovno pronalazimo relativno homogene rezultate gdje niti jedna procjena ne pada ispod rezultata 4,11, dok najviše procjene sežu do rezultata 4,48.

Dobiveni rezultati ukazuju na ostvarenost jednog od ciljeva edukacije vezanih uz povećanje znanja polaznika iz područja posvojenja. Njihova procjena o dobivenim znanjima je stabilna i vidljiva bez obzira na spol polaznika, kao i na ciklus edukacije u kojima su sudjelovali. Nadalje, i nakon protoka vremena kod polaznika prošlih ciklusa, i iz današnje perspektive još uvijek dobiveno znanje procjenjuju visokim rezultatima. Znanja polaznika dobivena na edukaciji su takvog tipa da mogu osigurati i dugoročni utjecaj edukacije u kontekstu unapređenja njihovih roditeljskih kompetencija u budućoj posvojiteljskoj ulozi.

GRAF 8: PROCJENA SUDIONIKA O VLASTITIM ZNANJIMA IZ PODRUČJA POSVOJENJA - PRIJE I NAKON EDUKACIJE (N=69) TE POLAZNIKA PRETHODNIH CIKLUSA EDUKACIJE IZ DANAŠNJE PERSPEKTIVE (N=27)

3.2. Izraženost mitova i predrasuda o posvojenju kod polaznika

S ciljem utvrđivanja utjecaja edukacije na izraženost mitova i predrasuda o posvojenju kod polaznika osmišljena je upitnička mjera koja se sastoji od 10 čestica s mogućnošću primjene prije početka i nakon završetka edukacije. Mitovima i predrasadama o posvojenju je tijekom edukacije posvećena velika pažnja iz razloga što uvjerenost polaznika u mitove i predrasude često može voditi do neadekvatnih očekivanja u procesu posvojenja kako od djeteta tako i od njih samih. Rasvjetljavanje istih dovodi do realnijih očekivanja budućih posvojitelja od situacija koje se mogu dogoditi, efikasnijeg rješavanja problema i povećanog osjećaja kompetentnosti i zadovoljstva u ulozi posvojitelja. Upitnička mjera je razvijena u suradnji s provoditeljicama edukacije i usklađena je s najčešćim mitovima i predrasadama koje vladaju o području posvojenja.

Upitnička mjera primijenjena je na početku edukacije kako bi se utvrdila početna razina izraženosti mitova i predrasuda kod polaznika, te kako bi se na temelju tih podataka mogle utvrditi promjene u izraženosti istih. Polaznici su iskazivali slaganje s navedenim tvrdnjama na skali od 1 (uopće se ne slažem) pa sve do 5 (u potpunosti se slažem).

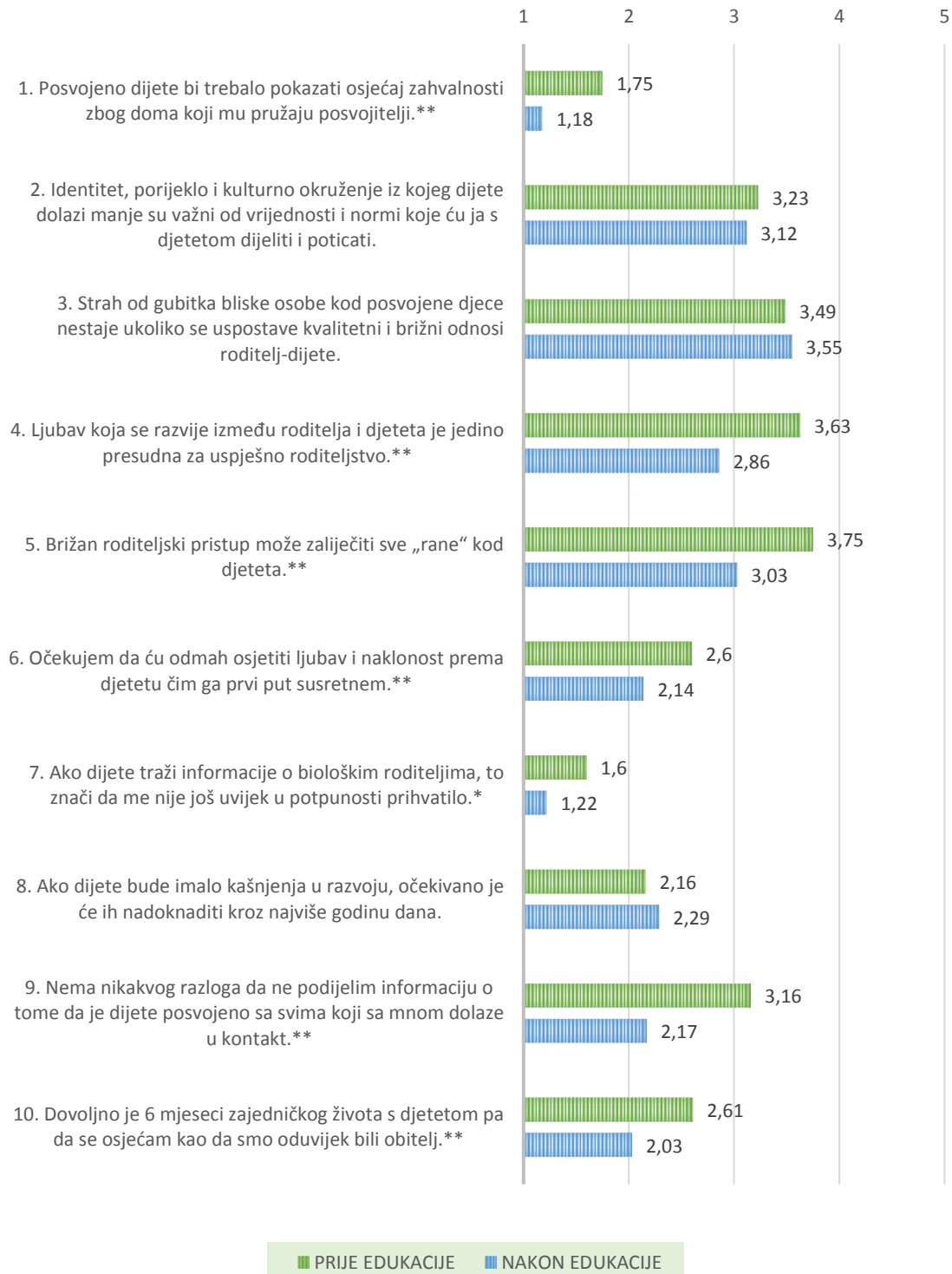
Dobiveni rezultati ukazuju na logičan i očekivan smjer dobivenih razlika na način da vidimo smanjenje izraženosti mitova i predrasuda kod polaznika u mjernoj točki nakon završene edukacije. Prije početka edukacije najveće slaganje polaznika vidimo kod čestice koja se odnosi na uvjerenje da *brižan roditelj može zaliječiti sve „rane“ kod djeteta* (3,75) dok su najmanje uvjereni u mit da *nas dijete još uvijek ne prihvaća ukoliko pokazuje interes za biološke roditelje* (1,6). Od 10 čestica korištenih u upitničkoj mjeri, kod njih 7 pronalazimo statistički značajno smanjenje izraženosti mita ili predrasude⁴. Navedene čestice su u pripadajućem grafičkom prikazu označene s *(statistička značajnost na razini 5%) ili **(statistička značajnost na razini 1%). U mjernoj točki nakon završetka edukacije najmanje izražen mit je da *bi dijete trebalo pokazati osjećaj zahvalnost zbog doma koji mu pružaju posvojitelji* (1,18) dok se najizraženijim pokazuje onaj koji govori o tome da *će strah djeteta od gubitka iščeznuti ukoliko se uspostavi dobar odnos roditelj – dijete* (3,55).

S obzirom na prirodu mitova i predrasuda kao ukorijenjenih i teško promjenjivih uvjerenja kod ljudi, navedeni rezultati o smanjenju izraženosti mitova i predrasuda u većini ispitivanih čestica predstavljaju snažnu potvrdu o utjecaju edukacije na polaznike koji nadilazi samo pružanje informacija o temama iz područja posvojenja. Za promjenu izraženosti mitova i predrasuda bilo je

⁴ 1. $t=4,886$; $df=62$; $p<0,01$ 4. $t=3,459$; $df=62$; $p<0,01$ 5. $t=4,209$; $df=62$; $p<0,01$ 6. $t=2,922$; $df=62$; $p<0,01$ 7. $t=2,604$; $df=62$; $p<0,05$ 9. $t=4,788$; $df=62$; $p<0,01$ 10. $t=3,787$; $df=62$; $p<0,01$

potrebno pružiti širi kontekst, pokazati duboko razumijevanje teme kao i pružiti konkretne primjere za ono o čemu se u konkretnom trenutku govori.

GRAF 9: IZRAŽENOST MITOVA O POSVOJENJU KOD SUDIONIKA - PRIJE I NAKON EDUKACIJE (N=69)

3.3. Spremnost polaznika na posvojenje djece iz „manje atraktivnih“ skupina

S ciljem utvrđivanja utjecaja edukacije na spremnost polaznika na posvojenje djeteta iz „manje atraktivnih“ skupina djece osmišljena je upitnička mjera koja se sastoji od 8 čestica s mogućnošću primjene prije početka i nakon završetka edukacije. Upitnička mjera izrađena je u suradnji s provoditeljicama edukacije, a na temelju pokazatelja o skupinama djece koja teže pronalaze posvojiteljsku obitelj. Razlozi za to leže ponajprije u strahu od prevelikih zahtjeva i nemogućnosti nošenja s istim, koje bi po buduće roditelje moglo postaviti dijete s određenim karakteristikama. Eventualnoj promjeni namjera roditelja može doprinijeti bolje razumijevanje karakteristika djeteta i upoznavanje sa specifičnim zahtjevima koje bi posvojenje neke od djece iz ovih skupina moglo donijeti. Treba svakako uzeti u obzir da se dio stavova i namjera roditelja i dalje temelji na određenim predrasudama koje o različitim skupinama djece postoje te da rasvjetljavanje istih također može pridonijeti proširenju inicijalnih kriterija kod potencijalnih posvojitelja.

Upitnička mjera primijenjena je na početku edukacije kako bi se utvrdila početna razina i priroda spremnosti polaznika na posvojenje djece iz „manje atraktivnih“ skupina, te kako bi se na temelju tih podataka mogle utvrditi promjene u izraženosti. Polaznici su iskazivali razinu spremnosti na posvojenje navedenih skupina na skali od 1 (vrlo malo vjerojatno) pa sve do 5 (vrlo vjerojatno). Utvrđena je prosječna razina spremnosti na posvajanje koja iznosi 2,42, dok se krajnje vrijednosti po skupinama kreću od onih najnižih: djeca s razvojnim/zdravstvenim teškoćama (1,74), djeca s poremećajima na psihičkom planu (1,74), djeca sniženih intelektualnih sposobnosti (1,87) i HIV pozitivna djeca (1,9), pa sve do onih najviše izražene spremnosti: djeca s troje braće ili sestara (3,2) i djeca pripadnici etničkih, rasnih skupina (3,29).

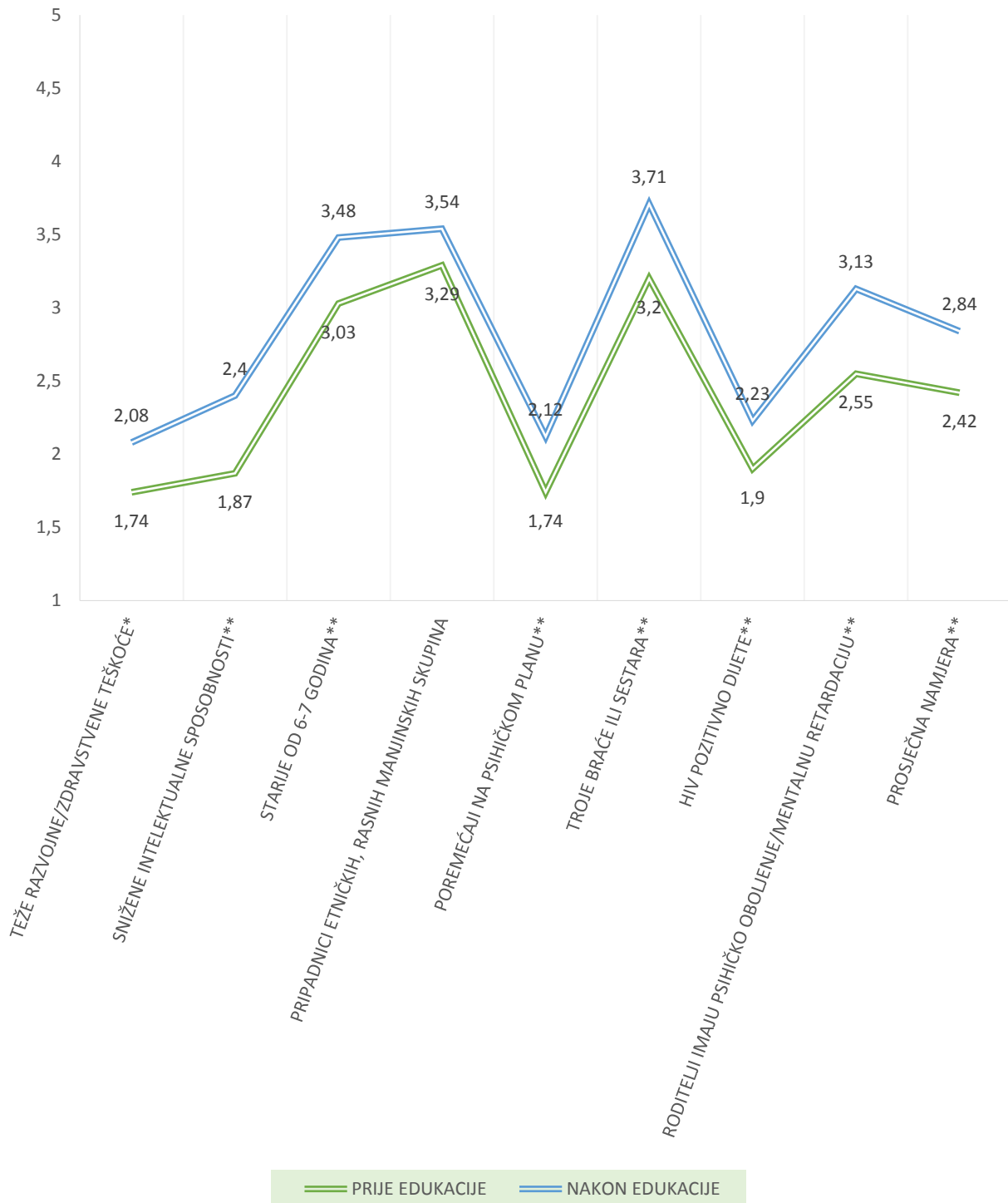
Dobiveni rezultati ukazuju na značajno povećanu prosječnu spremnost za posvajanje kod polaznika koja nakon završene edukacije iznosi 2,84⁵. Ako rezultate promatramo na razini svake pojedine skupine, utvrđeno je značajno povećanje spremnosti na posvajanje kod 7 od 8 navedenih skupina⁶: djeca s težim razvojnim/zdravstvenim teškoćama, djeca sniženih intelektualnih sposobnosti, djeca starija od 6-7 godina, djeca koja imaju poremećaje na psihičkom planu, dijete koje ima troje braće ili sestara, HIV pozitivno dijete i dijete čiji roditelji imaju psihičko

⁵ $t=4,833$; $df=62$; $p<0,01$

⁶ 1. $t=2,528$; $df=64$; $p<0,05$ 2. $t=4,089$; $df=54$; $p<0,01$ 3. $t=2,909$; $df=63$; $p<0,01$; 5. $t=3,151$; $df=64$; $p<0,01$; 6. $t=3,38$; $df=64$; $p<0,01$; 7. $t=2,683$; $df=63$; $p<0,01$ 8. $t=4,095$; $df=64$; $p<0,01$

oboljenje/mentalnu retardaciju. Navedene čestice su u pripadajućem grafičkom prikazu označene s *(statistička značajnost na razini 5%) ili ** (statistička značajnost na razini 1%).

GRAF 10: PROCJENA SUDIONIKA O SPREMNOSTI POSVOJENJA TEŽE POSVOJIVOG DJETETA - PRIJE I NAKON EDUKACIJE (N=69)

S ciljem dodatnog ispitivanja utjecaja edukacije na spremnost polaznika na posvojenje djece koja teže pronalaze roditelje, u nastavku navodimo najčešće odgovore polaznika prošlih ciklusa edukacija:

„Obzirom da smo naveli da želimo dijete do 6 godina, na kraju smo u procesu posvojenja curke od 8 godina i sada nam je jasno kako smo bili u zabludi što se godina tiče, i koliko je zapravo apsolutno nebitno to što smo mi filozofirali, a uz Adoptu sam spoznala kako se boriti za našu curicu.“

„I prije Adoptaonice smo bili spremni posvojiti dijete romskog podrijetla i više djece, ali nakon Adopte nas je na taj korak još više ohrabrio par s Adopte koji je također posvojio romsko dijete, prije nas.“

„Adaptaonica mi je definitivno pružila dovoljno informacija da svoja očekivanja stavim u okvire.“

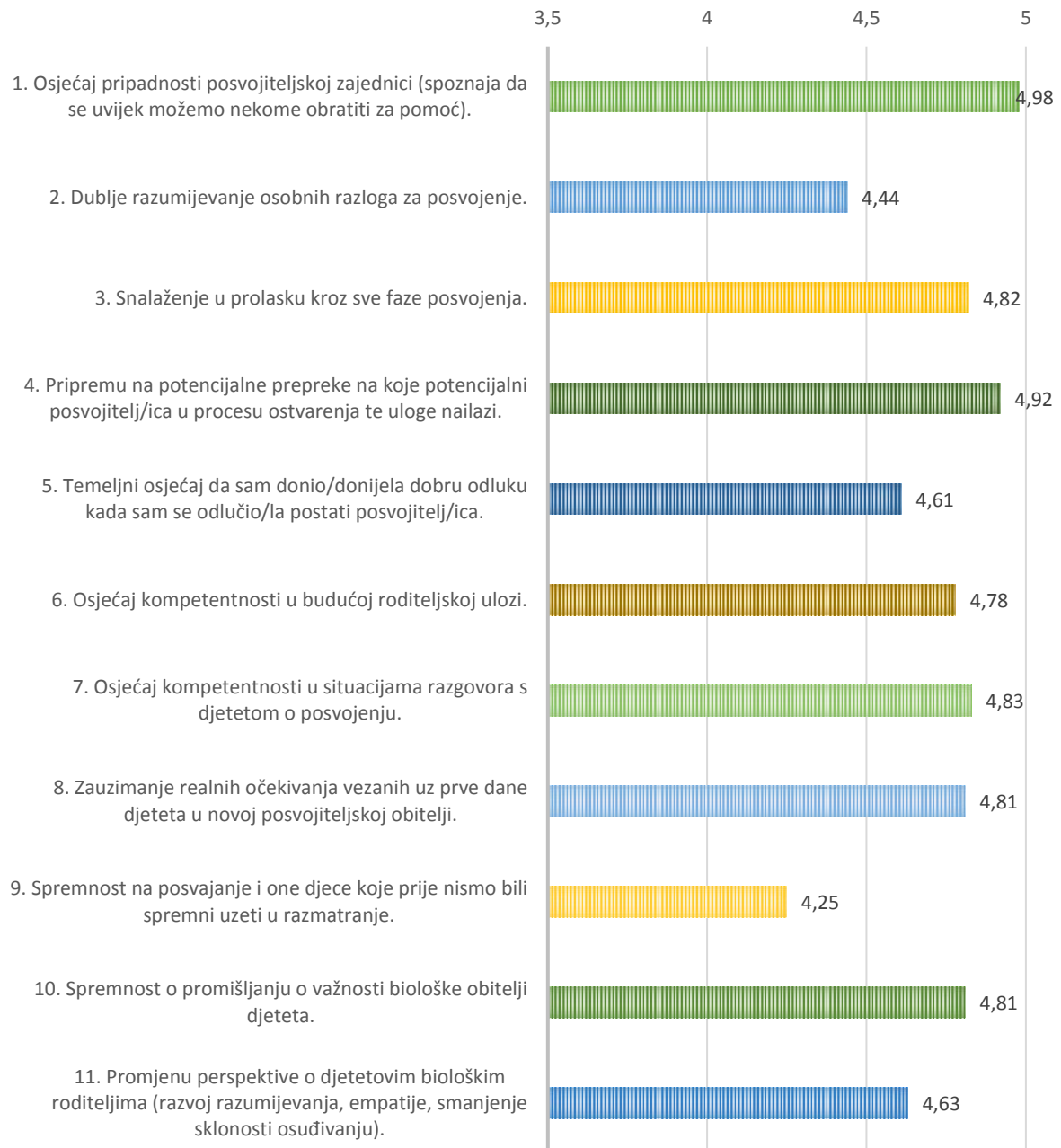
„Prije pohodaanja Adoptaonice nisam razmišljao o posvajanju djeteta starijeg od 3 godine, te dvoje ili više djece. Danas malo drugačije razmišljam i nemam nikakvih predrasuda prema starijem djetetu i posvajanju više djece.“

Dobiveni rezultati vezani uz trenutne polaznike kao i one s prošlih ciklusa ukazuju kako edukacija ima snažan utjecaj na pružanje relevantnih informacija o karakteristikama djece iz pojedinih skupina, stvaranje realnih očekivanja vezanih uz kriterije o karakteristikama djece kod posvojenja, kao i na smanjenje potencijalne neizvjesnosti vezano uz zahtjeve koje posvojenje djeteta iz „manje atraktivnih“ skupina stavlja pred buduće roditelje. Sve to posljedično dovodi do povećanja prosječne spremnosti polaznika na posvojenje teže posvojitivog djeteta, kao i kod nekih pojedinačnih skupina (npr. djeca starija od 6-7 godina, djeca s troje braće i sestra, itd...).

3.4. Izraženost utjecaja edukacije na važne aspekte posvojenja

S ciljem utvrđivanja izraženosti utjecaja edukacije na važne aspekte posvojenja osmišljena je i primijenjena upitnička mjera koja se sastoji od 11 čestica. Namjera primjene ovog evaluacijskog instrumenta je dobiti povratnu informaciju polaznika o utjecaju edukacije u kontekstu njenog specifičnog doprinosa, dodane vrijednosti, utjecaja edukacije na sigurnost u donošenju odluke o posvojenju i ostalim važnim aspektima procesa posvojenja. Čestice ovog instrumenta su razvijane kao zaokruženi, širi koncepti koji se nadovezuju na dosadašnje koncepte znanja, informacija, stavova i namjera. Mjera je primijenjena nakon završetka edukacije, a polaznici su utjecaj edukacije procjenjivali na skali od 1 (-, znatan negativan učinak) do 5 (++, znatan pozitivan učinak).

GRAF 11: PROCJENA POLAZNIKA O UTJECAJU EDUKACIJE NA VAŽNE ASPEKTE PROCESA POSVOJENJA (N=69)

Dobiveni rezultati ukazuju na izražen znatan pozitivan učinak edukacije na polaznike u kontekstu važnih tema u procesu posvojenja. Niti na jednoj od čestica rezultat ne pada ispod 4,25 što se u kvalitativnom smislu može smjestiti između oznaka skala mali pozitivan učinak i znatan pozitivan učinak. Rezultati su homogeni, stabilni i nedvosmisleno jednoznačni u procjeni polaznika o pozitivnom dobitku od sudjelovanja u edukaciji. Od čestica koje su najpozitivnije ocijenjene možemo izdvojiti izniman utjecaj edukacije na razvoj osjećaja pripadnosti posvojiteljskoj zajednici kod polaznika (4,98), zatim na pripremljenost na potencijalne prepreke na koje potencijalni posvojitelji mogu naići u procesu ostvarenja te uloge (4,92) itd.

Procjenu dugoročnog utjecaja edukacije na polaznike ustanovit ćemo iz procjena polaznika koji su sudjelovali u prošlim ciklusima i koji su se na utjecaj edukacije osvrnuli iz današnje perspektive. Polaznici su procjenjivali promjene u njihovim životima i ponašanju pod utjecajem edukacije, zatim dodatno su procjenjivali i utjecaj edukacije na ustrajanje i motivaciju u procesu posvojenja. Od značajnijih promjena u životima i ponašanju polaznika izdvajaju se sljedeći odgovori:

„Sa više razumijevanja gledam na cijeli proces.“

„Mnogo realističniji pogled na proces posvojenja.“

„Učvrstilo moju odluku o posvajanju i aktiviralo me da poduzmem sve moguće i nemoguće da u tome i uspijem. Naravno svjesnija sam i teškoća koje me još čekaju ali nekako spremnija suočiti se s njima.“

„Drugачije gledam na posvajanje. Kad sam krenula točno sam zamislila kakvo dijete sam htjela posvojiti, i to je bilo to. No kako je edukacija prolazila, ja sam sve više širila svoje poglede, svoje srce ... puno tog se promijenilo u meni.“

„Pomoglo nam je u mnogim prilikama da razumijemo potrebe svog djeteta, primjerice održavanje odnosa s udomiteljskom obitelji.“

„Drugачije gledam na problem djece sa posebnim potrebama.“

„Puno više cijenim i poštujem različitosti.“

„Prvenstveno znam gdje mogu zatražiti pomoć za posvojiteljske obitelji. Znam gdje mogu potražiti savjet i podijeliti iskustva, a to mi je bitno.“

U kontekstu utjecaja edukacije na ustrajanje i motivaciju u procesu posvojenja izdvajaju se sljedeći odgovori polaznika:

„Svjesnija teškoća koje nas čekaju i dugotrajnosti procesa postala sam još upornija i usmjerenija na nas životni cilj.“

„Nekako mi se sve činilo moguće. Do prije, kada jako malo znaš o posvajanju, misliš da se to niti neće desiti. Doduše statistike su poražavajuće, ali bas zato se trudiš više.“

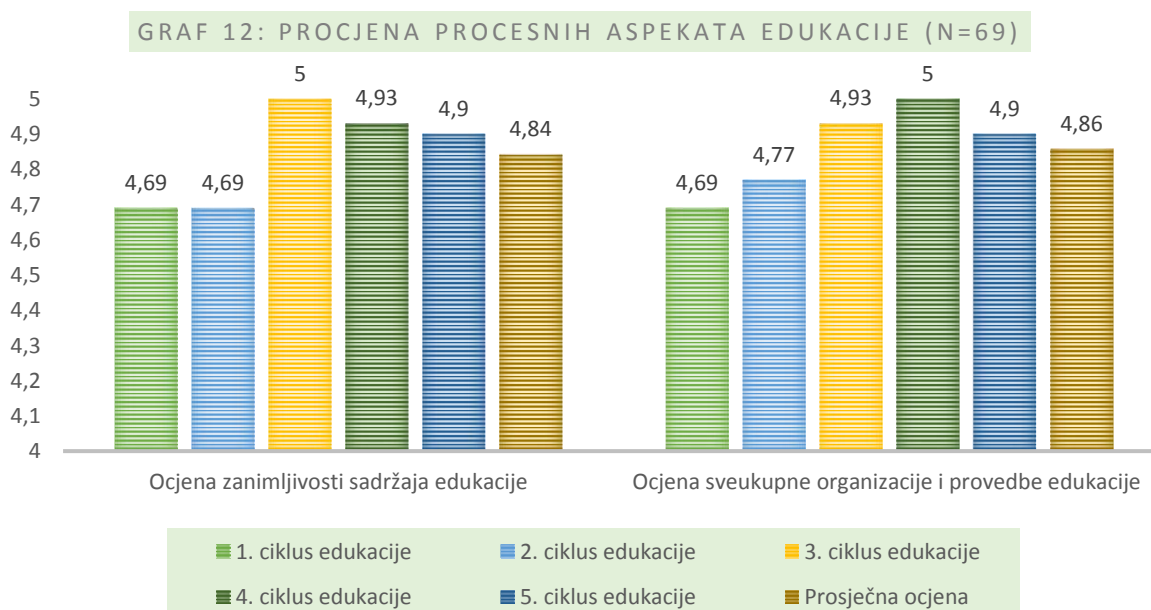
„Dodatno je učvršćena moja/naša odluka da posvojimo dijete.“

„Kod mene nije nedostajalo ustrajanja i motivacije, no Adopta mi je još malo dala vjetar u leđa.“

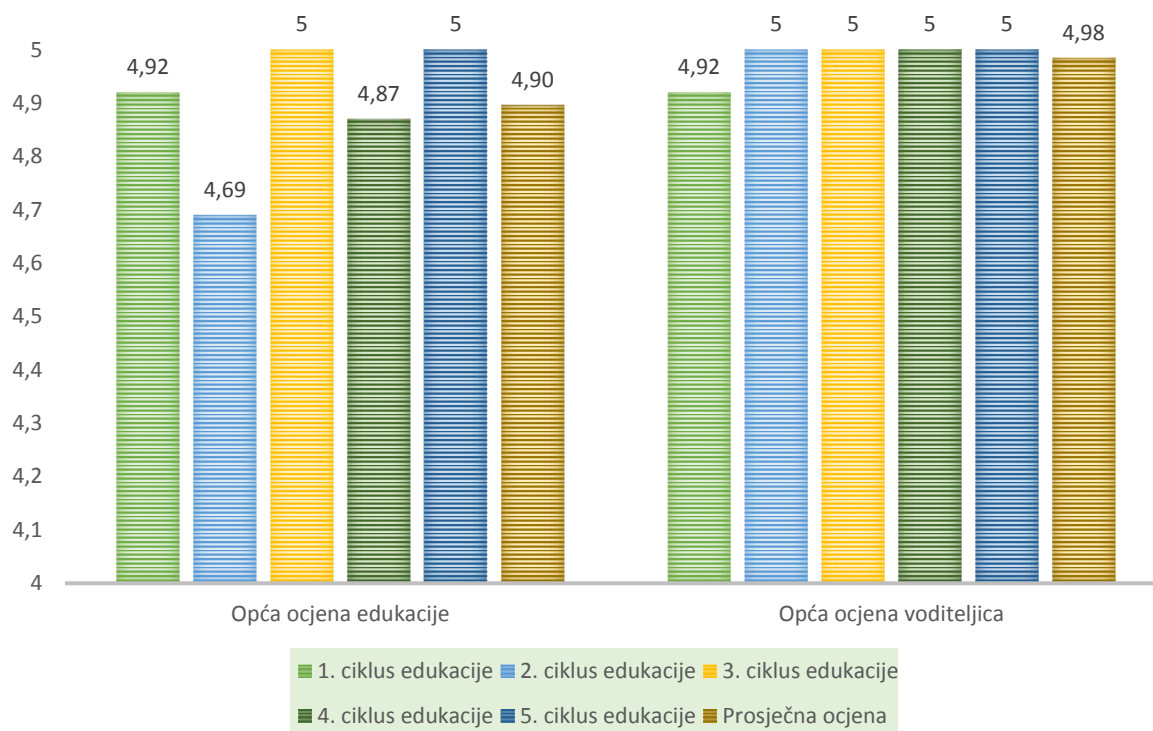
„Imali smo nekih nedoumica da nećemo uspjeti, ali zapravo smo ustanovili da ništa nije nemoguće.“

3.5. Procesni aspekti edukacije

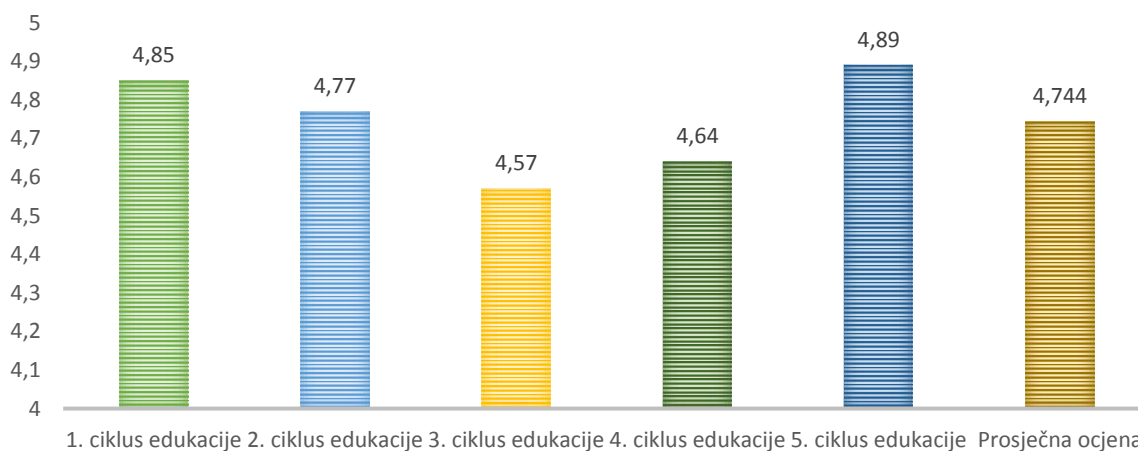
S ciljem utvrđivanja procesnih aspekata edukacije, polaznici su procjenjivali zanimljivost sadržaja, zadovoljstvo sveukupnom organizacijom i provedbom, voditeljicama edukacije, te ispunjenost potrebe za stručnom podrškom uz mogućnost davanja sugestija za unapređivanje edukacije. Svi navedeni procesni elementi edukacije procijenjeni su s iznimno visokim ocjenama bez iznimke uz prosječne vrijednosti koje se sve kreću iznad 4,5 pa sve do maksimalnih 5 što u kvalitativnom smislu označava visoku procjenu zanimljivosti sadržaja, visoko izraženo zadovoljstvo organizacijom i provedbom kao i visoku raznu ispunjenja potrebe za stručnom podrškom. Voditeljice edukacije (4,98) kao i edukacija u cjelini (4,9) također su ocijenjene s jasno izraženim visokim ocjenama.

GRAF 13: OPĆE PROCJENE EDUKACIJE I VODITELJICA EDUKACIJE (N=69)

GRAF 15: PROCJENA RAZINE ISPUNJENOSTI POTREBE SUDIONIKA ZA STRUČNOM PODRŠKOM (N=69)

U kontekstu mogućnosti za unaprjeđenje i poboljšanje, polaznici najčešće navode sljedeće preporuke:

„Ostanite takvi kakvi jeste.“

„Organiziranjem edukacije u terminima preko vikenda za posvojitelje koji ne mogu preko tjedna pohađati edukaciju.“

„Manje podataka, više primjera iz života.“

„Mislim da se priprema treba bazirati manje na teoriji, a još više na konkretnim iskustvima posvojitelja. I da je bitna slična psihološka podrška u trenutku posvojenja tj. prvih 6 mjeseci kad se roditelji i dijete suočavaju s tom novom situacijom jer što god si dotad čuo iz teorije, uglavnom ti je teško primijeniti jer si u novoj, stresnoj situaciji i tada bi najpotrebnija bila podrška nekog para koji je sve to prošao ili psihologa.“

„Teško mi je to reći. Za taj početak mislim da je bilo sve ok. Definitivno su osobna iskustva nešto “must have”.“

„Mislim da bi potencijalnim posvojiteljima trebalo još više približiti da se ne ograničavaju na dobe skupine kao i da nacionalnost prilikom posvojenja nije bitna.“

„Više osobnih iskustava ljudi koji su posvojitelji.“

„Neke stvari su previše stručno rađene.“

„Eventualni dodatni sati tijekom kojih bi bilo dodatne interakcije s posvojiteljima teže posvojive djece (npr. romske).“

„Malo više ohrabivanja, malo više spomenuti i pozitivne primjere. Dobro je pričati i o izazovima (da me ne biste krivo shvatili). Ne bi bilo loše preporučiti i neke filmove i dokumentarce.“

4. Zaključak

Nakon provedene evaluacijske studije čija je zadaća bila utvrditi ostvarenost postavljenih specifičnih ciljeva ADOPTAonice – edukacijskog programa i podrške budućim posvojiteljima, može se nedvosmisleno utvrditi kako su oni u potpunosti ostvareni. Vidljivo je to iz sljedećih nalaza evaluacije:

- Polaznici procjenjuju kako je edukacija značajno doprinijela povećanju znanja iz relevantnih tema vezanih uz proces posvojenja. Njihova procjena stabilna je i visoko izražena kroz sva područja edukacije. Polaznici prošlih ciklusa i s vremenskim odmakom potvrđuju dugotrajnost u usvojenosti relevantnih znanja.
- Znanja polaznika dobivena na edukaciji su takvog tipa da mogu osigurati i dugoročni utjecaj edukacije u kontekstu unapređenja njihovih roditeljskih kompetencija u budućoj posvojiteljskoj ulozi.
- Sudjelovanje na edukaciji dovodi i do rasvjetljavanja mitova i smanjenja predrasuda vezanih uz proces posvojenja kod polaznika kod većine ispitivanih čestica.
- Navedeni rezultat ima za posljedicu smanjenje izraženosti straha i zabrinutosti kod polaznika vezano uz proces posvojenja kao i razvoj realnih očekivanja.
- Polaznici iskazuju povećanu spremnost na posvajanje nekih od skupina djece koja inače teže pronalaze roditelje.
- Navedeni rezultat je ostvaren kroz pružanje relevantnih informacija o karakteristikama djece iz pojedinih teže posvojivih skupina, širenje kriterija kod razmišljanja o djeci kao i upoznavanje sa zahtjevima koje posvajanje takve djece iziskuje.
- Značajan učinak edukacije na polaznike je vidljiv kroz njihove visoke pozitivne procjene specifičnih aspekata procesa posvojenja poput: osjećaja pripadnosti posvojiteljskoj zajednici, sigurnosti u donesene odluke vezane uz posvojenje, osjećaja kompetentnosti u situacijama razgovora s djetetom o posvojenju itd.
- Procesni elementi provedbe edukacije u vidu zanimljivosti sadržaja, organizacije i provedbe, ispunjenosti potrebe za stručnom podrškom kao i opće procjene edukacije i voditeljica edukacije su ocijenjeni najvišim ocjenama.

Kao dodanu vrijednost gore navedenim nalazima evaluacijske studije u nastavku donosimo procjene polaznike o njima osobno najznačajnijim dobicima od edukacije koje na kvalitativnoj razini ilustriraju i sažimaju sve prethodno navedene rezultate:

„Toliko toga sam naučila, lakše prolazim kroz posvojenje, znam odgovore na pitanja, ne bojim se. mislim da bi svaki roditelj trebao proći nešto slično Adoptaonici.“

„Iskustvo drugih posvojitelja kao i znanje o problemima posvojene djece i kako im pristupiti i pomoći.“

„Realnija slika o mogućnostima posvajanja i očekivanjima od posvajanja, faze kroz koje ćemo prolaziti u procesu posvajanja i eventualni problemi.“

„Cijeli koncept.“

„Vašu otvorenost i srdačnost te želju da nam pomognete koja je rezultirala time da Vam se i dalje mogu obratiti za bilo kakvu pomoć ili savjet. To da znam da nismo sami!“

„Potporu i podršku, hrpa informacija i osjećaj pripadnosti.“

„Razmjena strahova, iskustava i ostalog.“

„Stjecanje saznanja kako pripremiti dijete na razgovor o posvojenju.“

„Upoznavanje drugih potencijalnih posvojitelja.“

„Kako s djetetom pričati o biološkim roditeljima i kako se sam emocionalno odnositi prema biološkim roditeljima. Ono o čemu nismo razmišljali, a Adoptaonica nas je upoznala s time je obilježavanje zajedničkog obiteljskog dana. Jako mi je zanimljiva literatura i za djecu i roditelje s tematikom posvojenja.“

„Uvidio sam da ja to ipak mogu.“

„Samopouzdanje vezano uz odluku o posvojenju i sigurnost u odluku. Otvorenost prema posvojenju više djece i starije djece (jer smo supruga i ja već željeli romsko dijete). Osjećaj da postoji stručna pomoć u slučaju poteškoća pri odgoju vezano uz posvojenje.“

„Osjećaj da nismo sami.“

„Činjenica da možemo ostati u zajedničkom kontaktu i potpora koju možemo dobiti jedni od drugih.“

„Smatram da je najznačajniji dobitak to što mi je edukacija pomogla da razmotrim npr. posvojenje starije djece ili djece s poteškoćama u razvoju i što sam dobila korisne informacije koje će mi pomoći u roditeljstvu.“

„Niz informacija na osnovu kojih sam značajno proširio spektar očekivanja i proširio parametre za posvojenje djeteta (dob, etnička pripadnost itd.).“

„Razumijevanje djeteta! Način na koji se nosi sa emocionalnim ispadima, tugom...“

„Edukacija me učvrstila u odluci da budem/postanem roditelj/posvojitelj, prvenstveno kroz pružene informacije, pružila mi je određeni osjećaj sigurnosti.“

„SVE. Ovo bi trebao proći svaki roditelj. Puno će mi pomoći u odgoju djeteta i izgradnji početne privrženosti.“

5. Prilozi

5.1. Evaluacijski obrazac – primjena na početku

Poštovani, poštovana

Ovim evaluacijskim upitnikom želimo prikupiti podatke koji će nam pomoći kod daljnjeg planiranja tema i načina provedbe ADOPTAonice – stručne pripreme za potencijalne posvojitelje te u svrhu procjene kvalitete edukacije i Vašeg cjelokupnog zadovoljstva sudjelovanjem na edukaciji.

Vaše sudjelovanje u ovoj evaluaciji je u potpunosti dobrovoljno, a podaci koje prikupimo koristit će se, obrađivati i prikazivati isključivo na grupnoj razini, uz zajamčenu povjerljivost podataka. Upitnik je anoniman. Ukoliko na neko pitanje ne možete ili ne želite odgovoriti slobodni ste ga preskočiti.

Na početku želimo saznati koliko dobro poznajete teme vezane uz posvojenje, a koje će se obrađivati na predstojećem ciklusu edukacije. **Vaše povratne informacije će nam pomoći isključivo u planiranju provedbe idućih edukacija, a ne kao procjena ili temelj za davanje ikakvih prosudbi o Vašoj kompetentnosti u ulozi potencijalnih posvojitelja.**

Molimo Vas da nakon svakog pitanja zaokružite odgovor na skali od 1 – 5 koji najbolje opisuje u kojoj ste mjeri upoznati sa svakom od tema.

Legenda:

NIKAKO/ NEDOVOLJNO 1	JEDVA DOVOLJNO 2	OSREDNJE 3	VRLO DOBRO 4	ODLIČNO/ U POTPUNOSTI 5
----------------------------	------------------------	---------------	-----------------	-------------------------------

Upoznat/a sam...

1. ... s pravnim okvirom postupka posvojenja – pravnim odredbama, odnosima prava i obaveza posvojitelja, bioloških roditelja, statusom posvojenog djeteta.	1	2	3	4	5
2. ... s postupkom posvojenja – slijedom postupaka koje trebam poduzeti kao potencijalni posvojitelj/ica, s ulogom uključenih institucija.	1	2	3	4	5
3. ... sa statističkim pokazateljima o procesu posvojenja u RH (npr. broj potencijalne djece, njihova dob i zdravstveno stanje, broj potencijalnih posvojitelja...)	1	2	3	4	5
4. ... s načinom na koji privrženost utječe na djetetovo stvaranje odnosa prema njegovoj okolini i na njegove emocionalne reakcije.	1	2	3	4	5
5. ... s obilježjima i fazama procesa gubitka kroz koji djeca prolaze odvajanjem od bioloških roditelja/skrbnika.	1	2	3	4	5
6. ...s načinom na koji osobni proces gubitka uslijed iskustva neplodnosti može utjecati na odnos s posvojenim djetetom.	1	2	3	4	5

NIKAKO/ NEDOVOLJNO 1	JEDVA DOVOLJNO 2	OSREDNJE 3	VRLO DOBRO 4	ODLIČNO/ U POTPUNOSTI 5
7. ...s preporučenim načinima pripreme sebe i svoje obitelji za proces upoznavanja i zblžavanja s djetetom				1 2 3 4 5
8. ...s karakteristikama djetetovih razvojnih faza i specifičnosti utjecaja istih na odnos s posvojiteljima				1 2 3 4 5
9. ...s karakteristikama različitih roditeljskih odgojnih stilova i njihovih posljedica				1 2 3 4 5
10. ... s razlikom između discipliniranja i kažnjavanja.				1 2 3 4 5
11. ... s načinima regulacije emocija kod djeteta i načinima pomoći djetetu da izrazi svoje emocije.				1 2 3 4 5
12. ... s načinima na koje prethodna (traumatska) iskustava djeteta utječu na njegovo sadašnje emocionalno funkcioniranje.				1 2 3 4 5
13. ... s načinima poticanja samopouzdanja kod djeteta.				1 2 3 4 5
14. ... sa specifičnostima procesa formiranja identiteta kod posvojene djece.				1 2 3 4 5
15. ... s načinom na koji je preporučljivo voditi razgovor o posvojenju s djetetom.				1 2 3 4 5
16. ... s načinom na koji je preporučljivo voditi razgovor o posvojenju s okolinom.				1 2 3 4 5

Molimo Vas da na priloženoj skali (1-5) procijenite vjerojatnost kojom biste uzeli u obzir posvajanje djeteta iz neke od niže navedenih skupina:

VRLO MALO VJEROJATNO	1	2	3	4	5	VRLO VJEROJATNO
-------------------------	---	---	---	---	---	--------------------

1. Djeca koja imaju teže razvojne ili zdravstvene poteškoće.	1	2	3	4	5
2. Djeca značajno sniženih intelektualnih sposobnosti.	1	2	3	4	5
3. Djeca životne dobi iznad 6 ili 7 godina.	1	2	3	4	5
4. Djeca koja su pripadnici etničkih ili rasnih manjinskih skupina.	1	2	3	4	5
5. Djeca sa značajnim poremećajima funkcioniranja na psihičkom planu.	1	2	3	4	5
6. Djeca koja imaju troje braće ili sestara.	1	2	3	4	5

7. Djeca koja su HIV-pozitivna.	1	2	3	4	5
8. Djeca čiji roditelji imaju neko psihičko oboljenje ili mentalnu retardaciju.	1	2	3	4	5

Molimo Vas da na priloženoj skali (1-5) procijenite Vaše slaganje s navedenim tvrdnjama:

UOPĆE SE NE SLAŽEM	1	2	3	4	5	U POTPUNOSTI SE SLAŽEM
--------------------	---	---	---	---	---	------------------------

1. Posvojeno dijete bi trebalo pokazati osjećaj zahvalnosti zbog doma koje mu pružaju posvojitelji.	1	2	3	4	5
2. Identitet, porijeklo i kulturno okruženje iz kojeg dijete dolazi manje su važni od vrijednosti i normi koje ću ja s djetetom dijeliti i poticati.	1	2	3	4	5
3. Strah od gubitka bliskih osoba kod posvojene djece nestaje ukoliko se uspostave kvalitetni i brižni odnosi roditelj-dijete.	1	2	3	4	5
4. Ljubav koja se razvije između roditelja i djeteta je jedino presudna za uspješno roditeljstvo.	1	2	3	4	5
5. Brižan roditeljski pristup može zaliječiti sve „rane“ kod djeteta.	1	2	3	4	5
6. Očekujem da ću odmah osjetiti ljubav i naklonost prema djetetu čim ga prvi put susretnem.	1	2	3	4	5
7. Ako dijete traži informacije o biološkim roditeljima, to znači da me nije još uvijek u potpunosti prihvatilo.	1	2	3	4	5
8. Ako dijete bude imalo kašnjenja u razvoju, očekivano je će ih nadoknaditi kroz najviše godinu dana.	1	2	3	4	5

9. Nema nikakvog razloga da ne podijelim informaciju o tome da je dijete posvojeno sa svima koji sa mnom dolaze u kontakt.	1	2	3	4	5
10. Dovoljno je 6 mjeseci zajedničkog života s djetetom pa da se osjećam kao da smo oduvijek bili obitelj.	1	2	3	4	5

Vaša šifra (godina rođenja + zadnje 3 znamenke broja mobitela) _____

Zahvaljujemo Vam na uloženom trudu!

5.1. Evaluacijski obrazac – primjena na kraju

Poštovani, poštovana

Ovim evaluacijskim upitnikom želimo prikupiti podatke koji će nam pomoći kod daljnjeg planiranja tema i načina provedbe ADOPTAonica – stručne pripreme za potencijalne posvojitelje te u svrhu procjene kvalitete edukacije te Vašeg cjelokupnog zadovoljstva sudjelovanjem na edukaciji.

Vaše sudjelovanje u ovoj evaluaciji je u potpunosti dobrovoljno, a podaci koje prikupimo koristit će se, obrađivati i prikazivati isključivo na grupnoj razini, uz zajamčenu povjerljivost podataka. Upitnik je anoniman. Ukoliko na neko pitanje ne možete ili ne želite odgovoriti slobodni ste ga preskočiti.

Pitanjima u nastavku želimo ustanoviti korisnost provedene edukacije za Vas, te Vašu procjenu o tome koliko ste usvojili određena znanja, činjenice i informacije s kojima ste se susreli na edukaciji. **Vaše povratne informacije će nam pomoći isključivo u daljnjem planiranju provedbe edukacije, a ne kao procjena ili temelj za davanje ikakvih prosudbi o Vašoj kompetentnosti u ulozi potencijalnih posvojitelja.**

Molimo Vas da nakon svakog pitanja zaokružite odgovor na skali od 1 – 5 koji najbolje opisuje Vašu procjenu o tome koliko ste usvojili određena znanja, činjenice i informacije.

Legenda:

NIKAKO/ NEDOVOLJNO 1	JEDVA DOVOLJNO 2	OSREDNJE 3	VRLO DOBRO 4	ODLIČNO/ U POTPUNOSTI 5
----------------------------	------------------------	---------------	-----------------	-------------------------------

Nakon završene stručne pripreme za potencijalne posvojitelje...

1. ... razumijem pravni okvir postupka posvojenja – pravne odredbe, regulacije, odnose prava i obaveza posvojitelja, bioloških roditelja, status posvojenog djeteta. 1 2 3 4 5
2. ... razumijem postupak posvojenja – slijed postupaka koje trebam poduzeti kao potencijalni posvojitelj, ulogu uključenih institucija. 1 2 3 4 5
3. ... upoznat/a sam sa statističkim pokazateljima o procesu posvojenja u RH (npr. broj potencijalne djece, njihova dob i zdravstveno stanje, broj potencijalnih posvojitelja...) 1 2 3 4 5
4. ... razumijem ulogu privrženosti u djetetovom stvaranju odnosa prema svojoj okolini i način emocionalnog reagiranja. 1 2 3 4 5
5. ... razumijem obilježja procesa gubitka kroz koji djeca prolaze odvajanjem od bioloških roditelja. 1 2 3 4 5
6. ... razumijem obilježja osobnog procesa gubitka uslijed iskustva neplodnosti i utjecaj istog na odnos s posvojenim djetetom. 1 2 3 4 5

NIKAKO/ NEDOVOLJNO 1	JEDVA DOVOLJNO 2	OSREDNJE 3	VRLO DOBRO 4	ODLIČNO/ U POTPUNOSTI 5	
7. ... upoznat/a sam s preporučenim načinima pripreme sebe i svoje obitelji za proces upoznavanja i zblizavanja s djetetom	1	2	3	4	5
8. ... razumijem karakteristike djetetovih razvojnih faza i specifičnosti utjecaja istih na odnos s posvojiteljima.	1	2	3	4	5
9. ... razumijem karakteristike različitih roditeljskih odgojnih stilova i njihovih posljedica.	1	2	3	4	5
10. ... razumijem razliku između discipliniranja i kažnjavanja.	1	2	3	4	5
11. ... upoznat/a sam s načinima regulacije emocija kod djeteta i načinima pomoći djetetu da izrazi svoje emocije.	1	2	3	4	5
12. ... razumijem osobitosti utjecaja prethodnih (traumatskih) iskustava djeteta na njegovo trenutno emocionalno funkcioniranje.	1	2	3	4	5
13. ... upoznat/a sam s načinima poticanja samopouzdanja kod djeteta.	1	2	3	4	5
14. ... razumijem specifičnosti procesa formiranja identiteta kod posvojene djece.	1	2	3	4	5
15. ... upoznat/a sam s načinom na koji je preporučljivo voditi razgovor o posvojenju s djetetom.	1	2	3	4	5
16. ... upoznat/a sam s načinom na koji je preporučljivo voditi razgovor o posvojenju s okolinom.	1	2	3	4	5

Kakav je učinak stručna priprema imala na Vaš: (upišite križić ispod svojeg odgovora)	Znatan negativan učinak (--)	Mali negativan učinak (-)	Nikakav učinak (0)	Mali pozitivan učinak (+)	Znatan pozitivan učinak (++)	Nije primjenjivo u mojem slučaju (/)
1. Osjećaj pripadnosti posvojiteljskoj zajednici (spoznaja da se uvijek možemo nekome obratiti za pomoć).						
2. Dublje razumijevanje osobnih razloga za posvojenje.						
3. Snalaženje u prolasku kroz sve faze posvojenja.						
4. Pripremu na potencijalne prepreke na koje potencijalni posvojitelj/ica u procesu ostvarenja te uloge nailazi.						
5. Temeljni osjećaj da sam donio/donijela dobru odluku kada sam se odlučio/la postati posvojitelj/ica.						
6. Osjećaj kompetentnosti u budućoj roditeljskoj ulozi.						
7. Osjećaj kompetentnosti u situacijama razgovora s djetetom o posvojenju.						
8. Zauzimanje realnih očekivanja vezanih uz prve dane djeteta u novoj posvojiteljskoj obitelji.						
9. Spremnost na posvajanje i one djece koje prije nismo bili spremni uzeti u razmatranje.						
10. Spremnost o promišljanju o važnosti biološke obitelji djeteta.						
11. Promjenu perspektive o djetetovim biološkim roditeljima (razvoj razumijevanja, empatije, smanjenje sklonosti osuđivanju).						

Molimo Vas da na priloženoj skali (1-5) procijenite vjerojatnost kojom biste uzeli u obzir posvajanje djeteta iz neke od niže navedenih skupina:

VRLO MALO VJEROJATNO	1	2	3	4	5	VRLO VJEROJATNO
1. Djeca koja imaju teže razvojne ili zdravstvene poteškoće.	1	2	3	4	5	
2. Djeca značajno sniženih intelektualnih sposobnosti.	1	2	3	4	5	
3. Djeca životne dobi iznad 6 ili 7 godina.	1	2	3	4	5	
4. Djeca koja su pripadnici etničkih ili rasnih manjinskih skupina.	1	2	3	4	5	
5. Djeca sa značajnim poremećajima funkcioniranja na psihičkom planu.	1	2	3	4	5	
6. Djeca koja imaju troje braće ili sestara.	1	2	3	4	5	
7. Djeca koja su HIV-pozitivna.	1	2	3	4	5	
8. Djeca čiji roditelji imaju neko psihičko oboljenje ili mentalnu retardaciju.	1	2	3	4	5	

Molimo Vas da na priloženoj skali (1-5) procijenite Vaše slaganje s navedenim tvrdnjama:

UOPĆE SE NE SLAŽEM	1	2	3	4	5	U POTPUNOSTI SE SLAŽEM
1. Posvojeno dijete bi trebalo pokazati osjećaj zahvalnosti zbog doma koje mu pružaju posvojitelji.	1	2	3	4	5	
2. Identitet, porijeklo i kulturno okruženje iz kojeg dijete dolazi manje su važni od vrijednosti i normi koje ću ja s djetetom dijeliti i poticati.	1	2	3	4	5	
3. Strah od gubitka bliske osobe kod posvojene djece nestaje ukoliko se uspostave kvalitetni i brižni odnosi roditelj-dijete.	1	2	3	4	5	
4. Ljubav koja se razvije između roditelja i djeteta je jedino presudna za uspješno roditeljstvo.	1	2	3	4	5	
5. Brižan roditeljski pristup može zaliječiti sve „rane“ kod djeteta.	1	2	3	4	5	
6. Očekujem da ću odmah osjetiti ljubav i naklonost prema djetetu čim ga prvi put susretnem.	1	2	3	4	5	
7. Ako dijete traži informacije o biološkim roditeljima, to znači da me nije još uvijek u potpunosti prihvatilo.	1	2	3	4	5	
8. Ako dijete bude imalo kašnjenja u razvoju, očekivano je će ih nadoknaditi kroz najviše godinu dana.	1	2	3	4	5	
9. Nema nikakvog razloga da ne podijelim informaciju o tome da je dijete posvojeno sa svima koji sa mnom dolaze u kontakt.	1	2	3	4	5	
10. Dovoljno je 6 mjeseci zajedničkog života s djetetom pa da se osjećam kao da smo oduvijek bili obitelj.	1	2	3	4	5	

Ocijenite zanimljivost sadržaja edukacije u kojoj ste sudjelovali ocjenama 1-5 (zaokružite).

NIMALO ZANIMLJIVO	1	2	3	4	5	U POTPUNOSTI ZANIMLJIVO
-------------------	---	---	---	---	---	-------------------------

Navedite razloge svoje ocjene

Ocijenite sveukupnu organizaciju i provedbu edukacije (poštivanje vremenskih rokova, pravovremenu komunikaciju i sl.) ocjenama 1-5 (zaokružite).

NEDOVOLJAN	1	2	3	4	5	ODLIČAN
------------	---	---	---	---	---	---------

Navedite razloge svoje ocjene

Ocijenite u kolikoj je mjeri edukacija ispunila Vašu potrebu za stručnom podrškom u budućoj roditeljskoj ulozi ocjenama 1-5 (zaokružite).

NIMALO	1	2	3	4	5	U POTPUNOSTI
--------	---	---	---	---	---	--------------

Navedite razloge svoje ocjene

Opća ocjena edukacije:

NEDOVOLJAN	1	2	3	4	5	ODLIČAN
------------	---	---	---	---	---	---------

Navedite razloge svoje ocjene

Opća ocjena voditeljica:

NEDOVOLJAN	1	2	3	4	5	ODLIČAN
------------	---	---	---	---	---	---------

Navedite razloge svoje ocjene

Što smatrate osobno najznačajnijim dobitkom iz sudjelovanja u edukaciji?

Na koji bi se način, po Vašem mišljenju, program edukacije stručne pripreme za potencijalne posvojitelje mogao unaprijediti (poboljšati)?

Dodatna zapažanja, prijedlozi, kritike.

Vaša šifra (godina rođenja + zadnje 3 znamenke broja mobitela) _____

Zahvaljujemo Vam na uloženom trudu!